

1

Мене звати Міла, і це моя історія.

Я могла б почати її у стількох місцях. У Кривичах — містечку Мядельського району на берегах річки Сервач. Могла б почати з того дня, коли мені було вісім років і померла моя мати, чи з того, коли мені було дванадцять і мій батько впав під колеса сусідської вантажівки. Однак, гадаю, варто почати тут, у мексиканській пустелі, далеко від рідної Білорусі. Саме тут я втратила цноту. Тут загинули мої мрії.

Зараз листопад, день безхмарний і великі чорні птахи ширяють у небі — такого синього неба я ще ніколи не бачила. Сиджу в білому фургоні, яким кермують двоє чоловіків; вони не знають мого імені, воно їм байдуже. Просто сміються й звать мене Рудюю Сонею — відколи побачили, як я виходжу з літака в Мехіко. Аня каже, що все через моє волосся. «Руда Соня» — фільм, я його не бачила, зате Аня дивилася. Вона пошепки пояснює, що там ідеться про прекрасну воїтельку, яка рубає ворогів мечем. Здається, чоловіки з мене глузують, бо я не прекрасна й не воїтелька. Мені лише сімнадцять, і я налякана, бо не знаю, що буде далі.

Ми з Анею тримаємося за руки, поки фургон везе нас разом зі ще п'ятьма дівчатами крізь пустелю з поодинокими жорсткими кущами. «Мексиканський тур» — ось що нам обіцяла та жінка в Мінську, але ми знали, про що насправді йдеться — про втечу. Про шанс. Сідаєш на літак до Мехіко, так вона сказала, а там, в аеропорту, тебе зустрічають і допомагають перебратися через кордон, до нового життя.

— Що хорошого ви маєте тут? — питала вона. — Доброї роботи для дівчат немає, нема квартир, нема гідних чоловіків. У вас немає батьків — нема кому допомогти.

Вона розвернулася до мене:

— А ти, Міло, так добре говориш англійською. Зможеш влаштуватися в Америці ось *так*. — Вона клацнула пальцями. — Будьте сміливі! Ризикніть. Роботодавці оплатять вам дорогу, то чого ви чекаєте?

Не цього ми чекали — так я думаю, поки за вікном повз нас котиться безмежна пустеля. Аня тулиться до мене, усі дівчата у фургоні мовчать. Ми всі починаємо ставити собі одне-єдине питання: «*Що я накоїла?*».

Ми їдемо увесь ранок. Двоє чоловіків, які сидять попереду, нічого нам не кажуть, але той, що на пасажирському сидінні, усе розвертається й зиркає на нас. Він завжди шукає поглядом Аню, і мені не подобається те, як він на неї витріщається. Вона не помічає — дрімає в мене на плечі. У школі ми завжди кликали її мишкою, така вона сором'язлива. Шаріється від першого-ліпшого хлопчачого погляду. Ми однолітки, та коли я дивлюся на її сонне обличчя, то бачу дитину. І думаю: не варто було брати її з собою. Треба було сказати, щоб лишалася у Кривичах.

Нарешті фургон звертає з шосе й котиться ґрунтівою. Інші дівчата скидаються зі сну, дивляться у вікно на коричневі пагорби, по яких, мов старі кістки, розкидані валуни. У моєму рідному місті вже випав перший сніг, але тут, у цьому позбавленому зими краї, є лише пил, синє небо й сухі кущі. Ми зупиняємося, чоловіки озираються на нас.

Водій каже російською:

— Тут треба вийти, підемо пішки. Це єдиний шлях через кордон.

Двері відчиняються, ми виходимо по одній — семеро дівчат, усі кліпають і потягуються після довгої дороги. Хоча сонце й яскраве, тут прохолодно, холодніше, ніж я думала. Аня бере мене за руку, вона тремтить.

— Сюди, — наказує водій і веде нас із дороги на стежку, що піднімається на пагорби.

Ми пробираємося повз валуни й колючі кущі, що дряпають ноги. На Ані туплі з відкритими пальцями, їй доводиться часто зупинятися, щоб витрусити з них гострі камінці. Нас усіх мучить спрага, але чоловіки дозволяють нам лише раз зупинитися, щоб попити води. Ми йдемо далі, видряпуємося кам'янистою стежкою, як незграбні кози. Доходимо до перевалу й ковзаємо вниз, до купки дерев. Унизу бачимо висохле гирло річки. На березі — сміття, залишене тими, хто перетинав кордон до нас: пляшки з-під води, брудний підгузок, старий черевик, шкірзамінник потріскався під сонцем. На гілці тріпоче уривок синього брезенту. Цим шляхом пройшло чимало мрійників, і наша сімка йде до Америки їхніми слідами. Раптом усі мої страхи випаровуються, бо тут, у цьому смітті, свідчення того, що ми вже близько.

Чоловіки махають, підганяючи нас, ми починаємо підйом на протилежний берег.

Аня смикає мене за руку.

— Міло, я не можу більше йти, — шепоче вона.

— Мусиш.

— У мене нога кривавить.

Я дивлюся на її збиті пальці, на кров, що виступила на ніжній шкірі, й гукаю до чоловіків:

— Моя подруга ногу поранила!

Озивається водій:

— Мені начхати. Не зупиняйтеся.

— Ми не можемо, її треба перев'язати.

— Або ви йдете далі, або ми кидаємо вас двох тут.

— Хоч дайте їй перевзутися!

Чоловік розвертається. Змінився вмить. У нього таке обличчя, що Аня відсахується. Інші дівчата завмирають, вирячивши очі, збиваються до купи, мов перелякані вівці, поки він іде до мене.

Удар такий швидкий, що я не встигаю зреагувати. Падаю на коліна, на кілька секунд усе навколо стає темним. Аніні крики

здаються такими далекими. Тоді приходиться пульсуючий біль у щелепі. Відчуваю смак крові. Бачу, як вона яскраво скрапає на каміння.

— Вставай. Ну, вставай! І так уже час змарнували.

Хитаючись, підводжуся на ноги. Очі Ані сповнені жаху.

— Міло, будь чемна! — шепоче вона. — Мусимо робити те, що вони кажуть! Ноги вже не болять, чесно. Я можу йти.

— Тепер зрозуміла? — питає в мене чоловік. Тоді розвертається й люто зиркає на інших дівчат. — Бачите, що може статися, якщо мене розіслити? Якщо огризатися? Тепер ходіть!

Дівчата різко починають дертися вперед гирлом річки. Аня хапає мене за руку, тягне за собою. Я надто ошелешена, щоб опиратися, тож шкутильгаю за нею, ковтаючи кров, ледве бачу перед собою дорогу.

Іти лишилося недовго. Ми видираємося на інший берег, проходимо через лісопосадку — і от раптом уже стоїмо на неасфальтованій дорозі.

На нас чекають два фургони.

— Вишикуйтеся, — командує наш водій. — Ну, хутко. Вони хочуть на вас подивитися.

Ми спантеличені, однак шикуємося — сім утомлених дівчат, в яких болять ноги, а одяг весь у пилюці.

Із фургонів виходять четверо чоловіків, вітаються з водієм англійською. Американці. Уздовж нашого ряду повільно проходить кремезний чолов'яга, оглядає нас. На голові в нього бейсболка, і він схожий на попеченого сонцем фермера, який інспектує своїх корів. Зупиняється переді мною, супитись:

— А з цією що сталося?

— Огрязалася, — відповідає водій. — Це лише синець.

— Однаково вона надто кощава. Кому така потрібна?

Він знає, що я розумію англійську? Його це взагалі обходить? Думаю: може, я й кощава, а в тебе пика свиняча.

Чолов'яга нарешті переводить погляд на інших дівчат.

— Гарзд, — каже й розпливається в хижій посмішці. — Побачимо, що вони мають.

Водій дивиться на нас.

— Знімайте одяг, — наказує він російською.

Ми шоковано витріщаємося на нього. До цієї миті я трималася за крихітну надію на те, що жінка в Мінську казала правду, що вона домовилася про роботу в Америці для нас. Що Аня доглядатиме трьох маленьких дівчаток, а я продаватиму сукні у весільному салоні. Навіть коли водій забрав наші паспорти, навіть поки ми шкандибали цією дорогою, я думала: усе ще може бути добре. Це ще може бути правда.

Жодна з нас не ворушиться. Нам досі не віриться в те, що він наказав.

— Ви мене чули? — питає водій. — Що, усі хочете бути схожі на неї?

Він тицяє на моє набрякле обличчя, яке досі гуде від удару.

— Бігом.

Одна з дівчат хитає головою і плаче. Це викликає в нього лють. Від ляпаса її голова наче відлітає набік, вона мало не падає. Водій смикає її за руку, хапає блузку й розриває її. Дівчина кричить, намагається його відштовхнути. Другий удар кидає її на землю. Відтак підходить водій і дає їй добрячого копняка під ребра.

— Ну що, — розвертається він до нас, — хто хоче бути наступною?

Одна з дівчат починає метушливо розстібати гудзики. Ми всі слухаємося, знімаємо сорочки, розстібаємо спідниці й штани. Навіть Аня, маленька сором'язлива Аня, слухняно стягує свій топ.

— Усе, — наказує водій. — Усе знімайте. Чого копаєтеся, сучки? Скоро навчитеся робити це швидко.

Він підходить до дівчини, яка стоїть, закривши груди схрещеними руками. Білизну вона не зняла. Чоловік береться за пояс трусів, і дівчина здригається, коли він різко опускає їх.

Чотири американці оточують нас, немов вовки, їхні погляди жадібно блукають нашими тілами. Аню так трусить, що я чую, як цокотять її зуби.

— Проведу цій тест-драйв.

Одна з дівчат схлипує, коли її висмикують з ряду. Чоловік навіть не завдає собі клопоту щось приховати — кладе дівчину обличчям на капот, розстібає свої штани й встромляється в неї. Вона скрикує.

Підходять інші, роблять свій вибір. Раптом Аню відтягують від мене. Я намагаюсь її затримати, але водій викручує мені руку.

— Тебе ніхто не хоче, — каже він.

Пхає мене до фургону й замикає там.

Крізь вікно я все бачу, все чую. Як регочуть чоловіки, як борсаються дівчата, як кричать. На це нестерпно дивитися — утім, відвернутись я не можу.

— Міло! — верещить Аня. — Міло, допоможи!

Я гачу в зачинені двері, відчайдушно намагаючись дістатися до неї. Чоловік повалив її на землю, розсунув їй ноги, утиснув зап'ястки у бруд. Вона міцно заплющила очі від болю. Я теж кричу, б'ю кулаками у вікно, та пробитися не в змозі.

Коли чоловік закінчує, бачу, що він вимазаний її кров'ю. Застібає штани й голосно промовляє:

— Добре. Дуже добре.

Я дивлюся на Аню. Спочатку мені здається, що вона мертва, бо лежить і не ворухиться. Чоловік навіть не дивиться на неї — він дістає з наплічника пляшку води й п'є, довго. Він не бачить, як Аня повертається до життя.

Раптом вона підводиться й починає бігти.

Вона мчить у пустелю, я притискаю долоні до скла. *Швидше, Аню! Біжи. Біжи!*

— Гей! — гукає інший чоловік. — Одна тікає!

Аня біжить. Вона боса, гола, гостре каміння ріже їй ноги. Але попереду — відкрита пустеля, і вона не спотикається.

Не озирайся. Біжи! Біжи...

Від звуку пострілу холоне кров.

Аню кидає вперед, вона падає на землю. Але вона ще не переможена. Їй удається звестися на ноги, вона робить кілька

хитких кроків, наче п'яна, тоді падає на коліна. Тепер вона повзе, кожен дюйм — це боротьба, це триумф. Тягнеться вперед, мов намагається вхопитися за руку допомоги, яку ніхто з нас не бачить.

Лунає другий постріл.

Коли Аня падає цього разу, вона вже не підводиться.

Водій засовує пістолет за ремінь, озирається на дівчат. Усі плачуть, охопивши себе руками, і дивляться в пустелю, на Ані не тіло.

— Оце шкода, — каже чоловік, який її згвалтував.

— Забагато клопоту за ними бігати, — каже водій. — Усе одно лишилося ще шість, є з чого обрати.

Вони спробували товар, тепер починають торгуватися. Закінчивши, ділять нас, наче худобу, по три дівчини в кожен фургон. Я не чую, скільки за нас заплачено, знаю тільки, що я — бонус, наче додаток до основної угоди.

Коли ми від'їжджаємо, я озираюся на тіло Ані. Вони не завдали собі клопоту її поховати; вона лежить, відкрита сонцю й вітру, і над нею вже кружляють голодні птахи. За кілька тижнів від неї нічого не залишиться. Вона зникне, як от зараз зникаю я, у землі, де ніхто не знає мого імені. В Америці.

Ми звертаємо на шосе. Я бачу знак: US 94.

2

Докторка Мора Айлс увесь день не дихала свіжим повітрям. З сьомої години ранку вона вдихала запах смерті — такий знайомий, що сморід органів, відкритих розтином холодної шкіри, давно не викликав бажання відсахнутися. Поліцейські, які час від часу спостерігають за розтинами, зазвичай не такі стоїки. Іноді Мора вловлювала аромат мазі «Вікс», якою вони мастили ніздрі, щоб перебити сморід. Іноді навіть мазь не рятувала, і вона бачила, як у спостерігачів раптом підгиналися коліна й вони схилилися над умивальником. На відміну від неї, копи не звикли до різкої терпкості формаліну чи сірчаності гниття перетинок.

Сьогодні до цього букету запахів додалася недоречна солодкава нота аромату кокосової олії, що йшла від шкіри місіс Глорії Ледер, яка лежала на столі для аутопсії. Їй було п'ятдесят років, розлучена жінка з широкими стегнами, важкими грудьми та блискучим рожевим лаком на нігтях пальців ніг. Краї купальника, в якому її й знайшли біля басейну, відзначала глибока темна засмага. Бікіні: не найпринадніший вибір для обвислого тіла середнього віку. «Коли я востаннє мала нагоду вдягнути купальник?» — подумала Мора й відчула спалах абсурдних заздрощів до місіс Глорії Ледер, яка останні миті свого життя насолоджувалася теплим літнім днем. Був уже майже серпень, а Мора жодного разу не вибралася на пляж, не сиділа біля басейну, навіть на задньому дворі не засмагала.

— Ром з колою, — сказав молодий коп, що стояв у неї в ногах. — Здається, у склянці було саме це, вона біля шезлонга стояла.

Мора вперше бачила офіцера Б'юкенена в своєму моргу. Він змушував її нервуватися — метушливо посмикував паперову маску, переступав з ноги на ногу. На вигляд хлопчина був надто юний для копа. Вони всі починали здаватися надто молодими.

— Ви проаналізували вміст склянки? — запитала вона офіцера Б'юкенена.

— Ем... ні, мем. Я понюхав. Вона точно пила ром з колою.

— О дев'ятій ранку?

Мора глянула через стіл на свого асистента, Йошиму. Він мовчав, як завжди, але вона побачила, як піднялася одна темна брова — красномовнішого коментаря від нього годі було й чекати.

— Випила вона небагато, — відповів офіцер Б'юкенен. — Склянка була майже повна.

— Гаразд, — мовила докторка Айлс. — Подивімося на спину. Вони з Йошимою перекотили тіло на бік.

— На стегні татуювання, — відзначила Мора. — Маленький блакитний метелик.

— Боже, — протягнув Б'юкенен. — І це в її віці?

Мора підняла на нього очі.

— Вважаєте, що п'ятдесят — це вже старість, чи не так?

— Ну... це вік моєї мами.

«Обережніше, хлопче. Я лише на десять років молодша».

Вона взяла скальпель і почала різати. Це була вже п'ята аутопсія того дня, і працювала докторка Айлс швидко. Доктор Костас був у відпустці, минулого вечора сталася велика автомобільна аварія, тож холодильна кімната зранку була повна мішків з тілами. І поки вона працювала, надолужуючи, привезли ще два тіла. Цим уже доведеться почекати до завтра. Усі адміністративні працівники вже роз'їхалися, і Йошима все поглядав на годинник — йому теж помітно не терпілося потрапити додому.

Мора розрізала шкіру, розкрила живіт і грудну клітку. Вийняли мокрі органи, поклала на дошку для розтину. Глорія Ледер помалу відкривала свої таємниці: укрита жиром печінка красномовно свідчила про надмір рому й коли, матку вкривали фіброїдні вузлики.

А коли нарешті було розкрито череп, відкрилася й загадка її смерті. Мора побачила її, піднявши мозок зтягнутими в рукавички руками.

— Субарахноїдальний крововилив, — констатувала вона й подивилася на Б'юкенена. Той був значно блідіший, ніж коли вперше переступив цей поріг. — Імовірно, ця жінка мала ягідну аневризму — слабке місце в одній з артерій основи мозку. Підвищений тиск міг погіршити її стан.

Б'юкенен ковтнув слину, не зводячи погляду зі шматка шкіри, який був скальпом Глорії Ледер, а тепер звисав, закриваючи обличчя. Саме це зазвичай найбільше їх жахало: коли обличчя згорталося, мов зношена гумова маска, вони всі кривилися чи відверталися.

— То... хочете сказати, що це природна смерть? — тихо спитав він.

— Саме так. Це все, що вам потрібно було побачити.

Юнак уже зривав з себе халат, відступаючи від столу.

— Мені треба на свіже повітря...

«Мені теж, — подумала Мора. — Літній вечір, треба полити сад, і я за день навіть не виходила звідси».

Але минула година, а вона досі була в бюро, сиділа за своїм столом, переглядаючи лабораторні записи й надиктовуючи звіти. Хоча вона й перевдяглася, здавалося, що запахи моргу нікуди не поділися: жодна кількість води й мила не могла їх знищити, бо насправді їх зберігала пам'ять. Вона взяла диктофон і почала надиктовувати звіт щодо Глорії Ледер.

— Жінка п'ятдесяти років, знайдена на шезлонгу біля басейну свого житлового комплексу. Жінка добре розвинута, добре харчувалася, візуальних ознак травм немає. Під час внутрішнього

огляду на животі знайдено шрам, імовірно від апендектомії. Маленьке татуювання метелика на...

Мора завагалася, уявляючи татуювання. Воно було на лівому чи на правому стегні? «Боже, як я втомилася, — подумала вона. — Не можу пригадати». Деталь була незначна, вона не впливала на її висновки, та все ж судмедекспертка ненавиділа неточність.

Вона встала з-за столу, рушила спорожнілим коридором до сходової клітини, кроки відлунювали на бетонних сходинок. У лабораторії Мора ввімкнула світло й побачила, що Йошима, як завжди, залишив усе в стерильному стані: вимиті столи блищать, підлога заметена начисто. Вона пройшла до холодильника, відчинила важкі двері. З-за них вирвалися пасма туману. Мора невпевнено вдихнула, наче перед зануренням у брудну воду, і ввійшла до холодильника.

Вісім каталок були зайняті; переважно чекали на працівників похоронних бюро. Рухаючись між ними, вона перевіряла бирки, поки не знайшла Глорію Ледер. Розстігнула мішок, просунула руки під сідниці трупа й перекотила його набік, поки не побачила татуювання.

Воно було на лівому стегні.

Мора знову застігнула мішок і вже збиралася зачинити двері, аж ось завмерла. Розвернулася, вдивляючись у холодну кімнату.

«Невже я справді щось почула?»

Увімкнувся кондиціонер, з-за решіток полинуло крижане повітря. «Так, оце й усе, — подумала вона. — Кондиціонер. Або компресор холодильника. Або вода у трубах. Час додому». Вона так утомилася, що їй почало вчуватися.

Вона знову розвернулася, збираючись іти.

І знову завмерла. Озирнулася, вдивилася в ряд мішків з тілами. Серце калатало так гучно, що зараз нічого, окрім його стукоту, чути не було.

«Там щось поворухнулось. Я впевнена».